

Ikmēneša informācijas drošības biļetens ikvienam

OUCH!

ŠAJĀ NUMMURĀ ...

- Ievads
- Izglītība/komunikācija
- Drošības tehnoloģija
- Parauga rādīšana

Mūsdienu tiešsaistes bērnu drošība

Ievads

Ir pārsteidzoši daudz dažādu veidu, kā bērni mūsdienās var pieslēgties tiešsaistē un komunicēt ar citiem. No dažādām sociālo tīklu aplikācijām līdz pat skolām, kas piedāvā skolniekiem Chromebook datorus, bērnu sociālo dzīvi un nākotni ietekmē tas, kā viņi spēj izmantot tehnoloģijas. Vecāki, protams, vēlas, lai tas notiktu drošā un pasargātā veidā. Tomēr tas var būt izaicinājums, jo mēs kā vecāki neuzaugām tik tehniskā vidē. Lai jums palīdzētu, mēs aplūkosim pamata lietas, lai nodrošinātu drošu bērnu piekļuvi tehnoloģijām.

Viesredaktors

Adrien de Beaupre ir sertificēts SANS pasniedzējs, SANS kursu autors, kas strādā arī kā neatkarīgs ielaušanās testētājs skaistajā Otavā, Otario, Kanādā. Papildus darbam viņš pavada laiku ar ģimeni vai nodarbojoties ar džudo. Twitter: [@adriendb](https://twitter.com/adriendb)

Izglītība/ Komunikācija

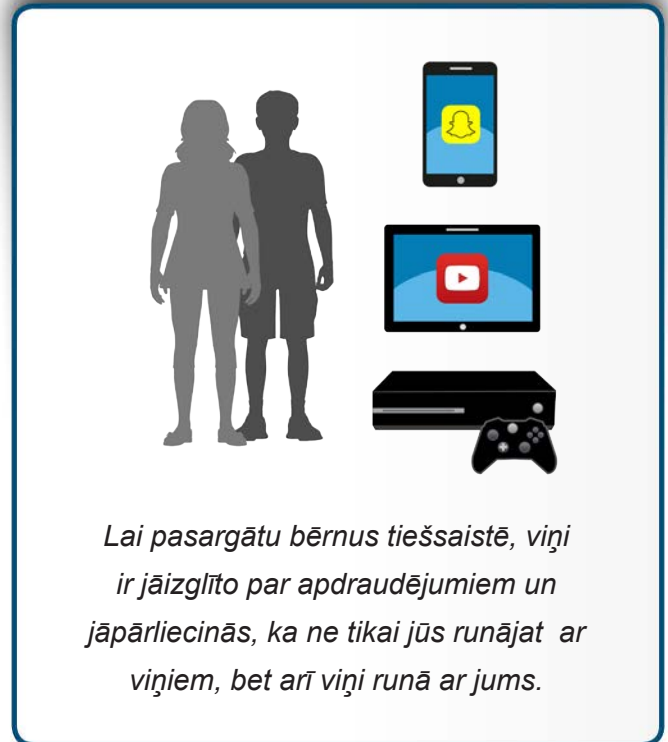
Pirmkārt, komunikācija – vienmēr runājiet ar bērniem un pārliecinieties, ka viņi runā ar jums. Pārāk bieži vecāki koncentrējas uz tehnoloģijām – jautā, kādas aplikācijas ir labas vai sliktas, vai kāda ir labākā drošības programmatūra. Tomēr pamatā tas ir uzvedības un vērtību nevis tehnoloģiju jautājums. Mēs vēlamies, lai bērni tiešsaistē uzvestos tāpat kā reālajā dzīvē. Labs sākums varētu būt saraksta sastādīšana – ko jūs sagaidāta no bērniem tehnoloģiju izmantošanas ziņā. Šeit ir daži piemēri sākumam (atcerieties, noteikumi jāpārskata bērniem augot).

- Kad viņi var darboties tiešsaistē un uz cik ilgu laiku?
- Pajautājiet bērniem, kas ir viņu tiešsaistes draugi vai sekotāji un kā viņi iepazīnās? Vai viņi patiešām pazīst cilvēkus ar kuriem sazinās tiešsaistē?
- Pārrunājiet mājas lapu veidus, ko tiem vajadzētu un ko nevajadzētu apmeklēt, kā arī spēles, kas ir piemērotas un kas nav.
- Kādu informāciju viņi var izplatīt un kam? Bērni bieži neapzinās, ka tas, ko viņi uzraksta vai ievieto tiešsaistē, paliek tur mūžīgi un ir visiem pieejams. Turklāt viņi var domāt, ka padalās ar noslēpumu ar vienu cilvēku, bet patiesībā tas tiek izplatīts visā pasaulē.

Mūsdienu tiešsaistes bērnu drošība

- Kuram viņi paziņos par problēmām, piemēram, tiešsaistes huligānismu vai dīvainībām?
- Atcerieties, ka tiešsaistē jāizturas pret citiem tā, kā viņi vēlas, lai citi izturas pret viņiem.
- Tiešsaistē neviens nav anonīms, cilvēki var noskaidrot jūsu patieso identitāti.
- Cilvēki tiešsaistē var uzdoties par to, kas viņi nav patiesībā.

Vecākiem bērniem ir iespēja sasaistīt šos noteikumus ar mācību atzīmēm, viņu pienākumu veikšanu vai kā viņi izturas pret citiem. Jo labāka uzvedība reālajā pasaulē, jo vairāk viņiem var atļaut darīt tiešsaistē. Kad esat izlēmuši par nosacījumiem, novietojiet tos uz bērnistabas sienas vai pie ģimenes datora. Vēl labāk, kopīgi pārskatiet nosacījumus un parakstiet tos, lai nav nekādu pārpratumu. Jo agrāk jūs par to sāksiet runāt, jo labāk. Nezinat, kā uzsākt sarunu, īpaši, ja bērns jau ir paaudzies? Pajautājiet, kādas aplikācijas viņi lieto un kā tās darbojas. Lai bērns iejūtas skolotāja lomā un parāda, kā darboties tiešsaistē.

Lai pasargātu bērnus tiešsaistē, viņi ir jāizglīto par apdraudējumiem un jāpārliecinās, ka ne tikai jūs runājat ar viņiem, bet arī viņi runā ar jums.

Tehnoloģija

Papildu izglītībai ir pieejamas tehnoloģijas, kas var palīdzēt jums aizsargāt un uzraudzīt bērnus. Tās vislabāk darbojas jaunākiem bērniem, īpaši aizsargājot no nejaušas piekļuves nepiemērotam vai ļaundabīgam saturam. Tomēr tehniskās kontroles kļūst mazāk efektīvas bērniem augot. Vecāki bērni ne tikai vairāk piekļūst internetam, bet arī bieži izmanto ierīces, kas nav jūsu kontrolē, piemēram, skolas izsniegtās vai spēļu konsoles, vai dators drauga vai radnieka mājās. Tādēļ izglītība ir ārkārtīgi svarīga.

Vēl ir iespēja iedot bērniem atsevišķu datoru. Tādā veidā viņi nejauši neinficēs jūsu datoru, un jūsu tiešsaistes aktivitātes, piemēram, interneta banka, būs pasargātas. Turklāt turiet datoru vietā, kur bērnu aktivitātes var uzraudzīt. Tas vien, ka viņi apgalvo, ka pilda mājasdarbus, nenozīmē, ka viņi tiešām pilda mājasdarbus. Visbeidzot pārliecinieties, ka dators ir aizsargāts, regulāri tam tiek nodrošinātas rezerves kopijas un bērni nestrādā ar administratora tiesībām. Mobilām ierīcēm izveidojiet centrālo lādēšanas punktu. Pirms gulētiešanas visām ierīcēm ir jāatrodas šajā punktā, kur pa nakti tās tiek uzlādētas, lai bērniem nebūtu vilinājums izmantot tās tajā laikā, kad viņiem vajadzētu gulēt.

Mūsdienu tiešsaistes bērnu drošība

Parauga rādīšana

Neaizmirstiet, ka jums arī jābūtu piemērs kā vecākiem. Piemēram, kad bērns ar jums runā, nolieciet digitālo ierīci un pievērsiet uzmanību bērnam. Neizmantojiet ierīces pie vakariņu galda un nekad nesūtiēt īsziņas pie stūres. Visbeidzot, kad bērni kļūdās, uzskatiet to par pieredzi, no kuras mācīties, nevis nekavējoties pielietojiet soda sankcijas. Vienmēr paskaidrojiet kāpēc un atgādiniet, ka jūs vēlaties pasargāt viņus no briesmām, ko viņi vēl nespēj saskatīt. Dariet bērniem zināmu, ka viņi vienmēr var nākt pie jums ar jautājumiem vai neskaidrībām par tiešsaistes aktivitātēm, piemēram, viņi var parādīt jums ekrāna šāviņu ar neskaidro vai problemātisko situāciju. Pārliecinieties, ka viņi jūtas pietiekami komfortabli runājot ar jums, kad paši apzinās, ka ir izdarījuši kaut ko nepiemērotu vai nepareizu. Aktīva un atklāta komunikācija ir labākais veids, kā aizsargāt bērnus mūsdienu digitālajā pasaulē.

UZZINIET VAIRĀK

Parakstieties uz OUCH! - ikmēneša biļetenu par informācijas tehnoloģiju drošību datoru lietotājiem, apmeklējiet OUCH! arhīvu, uzziniet vairāk par SANS informācijas tehnoloģiju drošības risinājumiem, apmeklējot tīmekļa vietni securingthehuman.sans.org/ouch/archives.

CERT.LV ir Latvijas Republikas Informācijas tehnoloģiju drošības incidentu novēršanas institūcija. CERT.LV misija ir veicināt informācijas tehnoloģiju drošību Latvijā. Uzziniet vairāk <https://www.cert.lv> vai sekojiet mums Twitterī [@certlv](https://twitter.com/certlv).

Resursi

RSAC Kiberdrošība: Bērni:	https://www.rsaconference.com/safety
NCSA:	https://staysafeonline.org/stay-safe-online/for-parents
FOSI:	https://www.fosi.org/good-digital-parenting
Lielbritānijas nacionālā kriminālaģentūra:	https://www.thinkuknow.co.uk

License

OUCH! izdod SANS institūts programmas "Securing The Human" ietvaros un tas tiek izplatīts saskaņā ar [Creative Commons BY-NC-ND 3.0 licences](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) nosacījumiem. Jūs varat izplatīt šo biļetenu vai izmantot to savā informācijas tehnoloģiju drošības izglītošanas programmā ar nosacījumu, ka biļetens netiek izmainīts Papildu informācijai vai jautājumiem par tulkošanu izmantojiet www.securingthehuman.org/ouch e-pasta adresi.

Redakcija: Bill Wyman, Walt Scrivens, Phil Hoffman, Cathy Click, Cheryl Conley

Tulkotājs: Edgars Tauriņš

securingthehuman.sans.org/blog

[/securethehuman](https://securethehuman)

[@securethehuman](https://twitter.com/securethehuman)

securingthehuman.sans.org/gplus